REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO VANJSKIH I EUROPSKIH POSLOVA

Nacionalni plan sudjelovanja
Republike Hrvatske

u međunarodnoj inicijativi Sjedinjenih Američkih Država
Partnerstvo za jednake budućnosti - *Equal Futures Partnership*

Temeljna demokratska načela rodne jednakosti i univerzalnog osiguranja jednakih mogućnosti utkana su u demokratski ustroj i društveni poredak Republike Hrvatske. Promidžba jačanja temeljnih prava žena i suzbijanje rodne diskriminacije i rodno uvjetovanog nasilja jedan je od nacionalnih prioriteta u području ljudskih prava i na nacionalnoj i na međunarodnoj razini. Nacionalni prioritet RH je uravnoteženo sudjelovanje žena u svim društvenim procesima na svim razinama. Kroz stalnu prilagodbu zakonodavnog i institucionalnog okvira, primarno kroz Zakon o ravnopravnosti spolova i Nacionalnu politiku za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine, već se provode konkretne i ciljane mjere za suzbijanje rodne diskriminacije i podizanje javne svijesti o rodnoj ravnopravnosti, uključujući mjere za jačanje uloge žena u politici i gospodarstvu. Na međunarodnom planu Republika Hrvatska je također posvećena promidžbi globalnog osnaživanja žena i jačanja njihovih temeljnih ljudskih prava, posebno u post-konfliktnim i tranzicijskim državama, kroz ciljane političke i diplomatske aktivnosti i suradnju u okviru UN, NATO, EU, OSCE, VE i drugih relevantnih međunarodnih i regionalnih organizacija i inicijativa, te kroz politiku razvojne suradnje usmjerene na obrazovanje, zdravlje i malo poduzetništvo za žene.

Usprkos stalnim naporima i suradnji na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini, žene su još uvijek podzastupljene i u Republici Hrvatskoj i u drugim državama, posebno u ključnim društvenim segmentima, a njihova uloga je često marginalizirana, te su izložene rodnoj diskriminaciji i rodno uvjetovanom nasilju. Vođena mišlju da je osiguranje rodne jednakosti jedno od temeljnih načela poštovanja ljudskih prava, kao i da rodna jednakost i ravnopravno sudjelovanje žena u društvu značajno doprinosi stabilnosti i prosperitetu svakog društva, te sprječavanju sukoba i bržem ukupnom post-konfliktnom oporavku i razvoju, o čemu svjedoče brojne znanstvene studije, Republika Hrvatska je pozdravila i spremno podržala Pismom namjere u rujnu 2012. međunarodnu inicijativu Sjedinjenih Američkih Država Partnerstvo za jednake budućnosti s ciljem osnaživanja uloge i položaja žena u politici i gospodarstvu.

Republika Hrvatska kroz pristupanje ovoj inicijativi ponovo potvrđuje na najvišoj razini svoju obvezu i posvećenost promidžbi rodne ravnopravnosti i jednakih mogućnosti kroz pojačane napore u provedbi dosadašnjih politika i zakonskih mjera, kao i novih mjera sadržanih u ovom planu, s ciljem snažnijeg sudjelovanja žena u politici i njihovog gospodarskog osnaživanja, u bliskoj suradnji s udrugama civilnog društva i drugim interesnim skupinama. U tu svrhu je osnovana Međuresorna koordinacija, koju vodi Ministarstvo vanjskih i europskih poslova,

zaduženo za političke smjernice i provedbene aspekte. Temeljem konzultacija Međuresorne koordinacije izrađen je Nacionalni plan sudjelovanja Republike Hrvatske u inicijativi. Zadaća članova Međuresorne koordinacije je provedba mjera iz Nacionalnog plana sudjelovanja u bliskoj suradnji s udrugama civilnog društva i drugim interesnim skupinama, nadzor njegove provedbe kroz periodične koordinacijske sastanke, periodično izvješćivanje o provedbi i periodično odgovarajuće ažuriranje. Periodična izvješća o provedbi će također biti stavljena na raspolaganje državama članicama u okviru partnerstva, te će biti predstavljena na sastancima inicijative na visokoj razini.

Nacionalni plan sudjelovanja sadrži četiri ključna područja, tri u nacionalnom i jedno u međunarodnom kontekstu, u kojima će se provoditi propisane mjere: I) Promidžba snažnijeg političkog sudjelovanja žena, II) Osnaživanje društvenog i gospodarskog položaja i uloge žena u ruralnim područjima, III) Jačanje ženskog poduzetništva i obrta i poboljšanje pristupa tržištu rada, IV) Međunarodne aktivnosti osnaživanja žena. Ova četiri područja djelovanja su utvrđena u kontekstu osnovne ideje inicijative koja se odnosi na poticanje snažnijeg sudjelovanja žena u dva ključna međuovisna područja - politici i gospodarstvu - u kojima žene kontinuirano zaostaju za muškarcima u skoro svim državama, te imajući na umu rastuću svijest o važnosti uloge žena u području dobrog upravljanja i tržišnog gospodarstva, te u području politike tj. mira i sigurnosti.

Mjere i aktivnosti navedene u Nacionalnom planu sudjelovanja se u skladu sa zadanim ciljevima inicijative odnose na promidžbu i zaštitu temeljnih ljudskih prava žena, te konkretne aktivnosti u području reforme zakonodavstva i relevantnih politika s ciljem jačanja položaja i uloge žena u politici i gospodarstvu. U području politike ti ciljevi se odnose na postizanje snažnijeg političkog i javnog sudjelovanja žena, posebno marginaliziranih i najranjivijih skupina, na svim razinama i dužnostima, i u svim procesima odlučivanja. Ciljevi u području gospodarstva se odnose na jačanje gospodarskih mogućnosti žena, posebno marginaliziranih i najranjivijih skupina, kroz snažniji pristup tržištu rada, tržišnim i financijskim uslugama, vlasništvu proizvodnih sredstava, posebno proizvodne zemlje, te vještinama i obrazovanju.

U svim područjima djelovanja poseban naglasak je stavljen na provedbu mjera za suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja nad ženama, kao glavne prepreke punoj uključenosti žena i u politički i u gospodarski život, te za osnaživanje žena pripadnica marginaliziranih i najranjivijih skupina kao što su žene žrtve nasilja, pripadnice nacionalnih manjina, posebno romske, žene s invaliditetom, imigrantice i žrtve trgovanja ljudima.

Republika Hrvatska se s ciljem jačanja uloge i položaja žena u politici i gospodarstvu obvezuje na provedbu sljedećih mjera u okviru sljedeća četiri područja sadržana u Nacionalnom planu sudjelovanja:

I. PROMIDŽBA SNAŽNIJEG POLITIČKOG SUDJELOVANJA ŽENA

Žene u Republici Hrvatskoj su podzastupljene u politici, te je prioritetno njihovo snažnije uključivanje u procese odlučivanja u predstavničkim i izvršnim tijelima vlasti na svim razinama. S ciljem promidžbe veće zastupljenosti žena u politici, nadležna državna tijela, na čelu s Uredom Vlade za ravnopravnost spolova, te u bliskoj suradnji s udrugama civilnog društva i drugim interesnim skupinama, pojačat će napore na provedbi postojećih zakona i politika, te provoditi dodatne mjere sadržane u ovom području djelovanja.

CILJ: Promidžba i ostvarivanje veće zastupljenosti žena u politici

MJERE:

1) Ciljane javne kampanje, medijska promidžba, forumi i seminari usmjereni na jačanje javne svijesti o važnosti rodne jednakosti i povećanje zastupljenosti žena na predstojećim lokalnim izborima u svibnju 2013., te ukupno jačanje položaja i uloge žena u politici

2) Održavanje okruglog stola na temu sudjelovanja žena na lokalnim izborima s predstavnicima političkih stranaka, vijećnica u lokalnim predstavničkim tijelima i ženskih udruga, te suradnja sa županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova i udruga civilnog društva na aktivnostima podizanja znanja i svijesti o primjeni Zakona o ravnopravnosti spolova u kontekstu održavanja lokalnih izbora

3) Nadzor poštovanja rodne uravnoteženosti u svim fazama izbornog procesa, od kandidiranja do preuzimanja mandata, na izvršnoj i predstavničkoj razini vlasti, te jačanje napora u okviru Zakona o ravnopravnosti spolova radi postizanja uravnotežene rodne zastupljenosti u državnim i lokalnim tijelima

4) Aktivnosti s ciljem suzbijanja rodno uvjetovanog nasilja i stereotipa, kao važnih prepreka snažnijoj političkoj uključenosti žena, kroz ciljane kampanje, snažniju suradnju s udrugama civilnog društva, pružanje pravne i psihološke pomoći žrtvama nasilja, obrazovanje i osposobljavanje žrtava nasilja za samostalno življenje i uključivanje u život zajednice

5) Aktivnosti - ciljane kampanje, seminari, savjetovanja, promotivni materijali - usmjerene na suzbijanje diskriminacije, promidžbu prava i uključivanje marginaliziranih i najranjivijih skupina (žene žrtve nasilja, žene s invaliditetom, pripadnice nacionalnih manjina, posebno romske, imigrantice, žrtve trgovanja ljudima) u javni i politički život lokalne zajednice, u uskoj suradnji s udrugama civilnog društva koje pružaju pomoć najranjivijim skupinama

6) Provedba obrazovanja za vježbenike u pravosudnim tijelima, kandidate za suce i zamjenike državnih odvjetnika na temu „Postupanje u sudskim postupcima sa ženama žrtvama“ u okviru Programa stručnog usavršavanja Pravosudne akademije radi poboljšanja sudske zaštite prava žena žrtava nasilja, te provedba međuresornog partnerskog preventivnog programa „Živim život bez nasilja“ s ciljem podizanja svijesti građana na prijavljivanje nasilja prema ženama i izgradnje kulture nenasilja, posebno među mladima

Glavni nositelj mjera: Ured Vlade za ravnopravnost spolova
Rok provedbe: 2013.-2014.

II. OSNAŽIVANJE DRUŠTVENOG I GOSPODARSKOG POLOŽAJA I ULOGE ŽENA U RURALNIM PODRUČJIMA

Žene u ruralnim područjima u Republici Hrvatskoj ne uživaju u potpunosti sva prava koja proizlaze iz načela rodne jednakosti i ostvarivanja jednakih mogućnosti. Zbog podređenog položaja i uloge njihov potencijal u društvenom i gospodarskom razvoju nije u potpunosti iskorišten. S ciljem osnaživanja društvenog i gospodarskog položaja i uloge žena u ruralnim područjima, nadležna državna tijela, na čelu s Ministarstvom poljoprivrede, te u bliskoj

suradnji s udrugama civilnog društva, poslovnim subjektima i drugim interesnim skupinama, pojačat će napore na provedbi postojećih zakona i politika, te provoditi dodatne mjere sadržane u ovom području djelovanja.

CILJ: Osnaživanja društvenog i gospodarskog položaja i uloge žena u ruralnim područjima

MJERE:

1) Analiza do sada prikupljenih podataka o ulozi i položaju žena u ruralnim područjima, njihovom statusu u obitelji i društvu, zapošljavanju, samozapošljavanju i gospodarskom razvoju, obrazovanju, pravu na pravnu i zdravstvenu zaštitu, kulturne i humanitarne aktivnosti, političku moć i donošenje odluka

2) Izrada akcijskog plana temeljem rezultata provedenih analiza Ministarstva poljoprivrede s ciljem osnaživanja žena i poboljšanja njihovog položaja u ruralnim područjima

3) Održavanje stručnih skupova, radionica, okruglih stolova, konferencija i tematskih izložbi, uključujući snažnu medijsku promidžbu i međunarodne skupove, u bliskoj suradnji s udrugama civilnog društva

4) Aktivnosti s ciljem suzbijanja rodno uvjetovanog nasilja i stereotipa kao važnih prepreka snažnijoj društvenoj, političkoj i gospodarskoj uključenosti žena u ruralnim područjima, kroz ciljane kampanje i snažniju suradnju s udrugama civilnog društva

5) Aktivnosti usmjerene na promidžbu prava marginaliziranih i najranjivijih skupina (žene žrtve nasilja, žene s invaliditetom, pripadnice nacionalnih manjina, posebno romske, imigrantice, žrtve trgovanja ljudima) u javni i politički život lokalne ruralne zajednice, u uskoj suradnji s udrugama civilnog koje pružaju pomoć najranjivijim skupinama

6) Snažnija suradnja s poslovnim subjektima i njihovim udrugama

Glavni nositelj mjera: Ministarstvo poljoprivrede
Rok provedbe: 2013.-2014.

III. JAČANJE ŽENSKOG PODUZETNIŠTVA I OBRTA I POBOLJŠANJE PRISTUPA TRŽIŠTU RADA

Žene u Republici Hrvatskoj su podzastupljene u području poduzetništva i obrta, kao i na ukupnom tržištu rada. S obzirom da je veća gospodarska uključenost žena preduvjet stabilnog i održivog razvoja i rasta, prioritetna je promidžba ženskog poduzetništva i podrška ženama poduzetnicama, kao i ukupno poboljšanje položaja žena na tržištu rada s obzirom na njihovo otežano zapošljavanje i niže plaće, kao i različite oblike diskriminacije s kojima se susreću pri zapošljavanju i profesionalnom napredovanju. S ciljem gospodarskog osnaživanja žena, nadležna državna tijela, na čelu s Ministarstvom poduzetništva i obrta i Ministarstvom rada i mirovinskog sustava, te u bliskoj suradnji s udrugama civilnog društva, poslovnim subjektima i drugim interesnim skupinama, pojačat će napore na provedbi postojećih zakona i politika, te provoditi dodatne mjere sadržane u ovom području djelovanja.

CILJ: Promidžba i jačanje ženskog poduzetništva i poboljšanje položaja žena na tržištu rada

MJERE:

1) Poticanje ženskog poduzetništva u okviru programa Poduzetnički impuls 2013. kroz dodatno bodovanje sudjelovanja žena poduzetnica u svim projektima radi stimuliranja prijavljivanja žena i u projektima koji ne obuhvaćaju samo tradicionalne ženske programe nego i druge visokoprofitne djelatnosti

2) Savjetovanja i radionice Hrvatskog zavoda za zapošljavanje s poslodavcima radi promicanja rodne jednakosti pri zapošljavanju, s naglaskom na povećanje zapošljavanja žena primarne dobne skupine, posebno s neodgovarajućim vještinama, na tržištu rada, žena nižeg i neodgovarajućeg obrazovanja, žena žrtava nasilja, dugotrajno nezaposlenih, neaktivnih, te pripadnica nacionalnih manjina

3) Mjere Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za poticanje zapošljavanja, sufinanciranja i financiranja obrazovanja i sufinanciranje zapošljavanja nezaposlenih osoba i najranjivijih skupina nezaposlenih kojima prijeti socijalna isključenost ili dugotrajna nezaposlenost zbog gubitka zaposlenja (žene primarne dobi nižeg i neadekvatnog obrazovanja, nezaposlene i zaposlene žene kojima prijeti gubitak zaposlenja, mlade žene koje su izašle iz sustava srednjoškolskog obrazovanja ili bez staža, dugotrajno nezaposlene, a posebno žene s invaliditetom, žrtve trgovanja ljudima i nasilja, te pripadnice nacionalnih manjina, posebno romske)

4) Poticanje lokalne i regionalne samouprave da u svojim socijalnim planovima daju prioritet razvoju usluga u zajednici koje su podrška obitelji i usklađivanju obiteljskih i profesionalnih obveza žena

5) Održavanje stručnih skupova, obrazovnih radionica i okruglih stolova, uključujući snažnu ciljanu medijsku promidžbu, u suradnji s lokalnim i regionalnim samoupravama i udrugama civilnog društva

6) Snažnija suradnja s poslovnim subjektima i njihovim udrugama

Glavni nositelji mjera: Ministarstvo poduzetništva i obrta, Ministarstvom rada i mirovinskog sustava
Rok provedbe: 2013.-2014.

IV. MEĐUNARODNE AKTIVNOSTI U PODRUČJU OSNAŽIVANJA ŽENA

Žene u ratom zahvaćenim područjima, post-konfliktnim i tranzicijskim državama se često suočavaju s rodno uvjetovanim nasiljem i diskriminacijom, te slabim ili nikakvim pristupom političkom i javnom životu, obrazovanju i zapošljavanju. Republika Hrvatska se stoga na međunarodnom planu zalaže za promidžbu temeljnih ljudskih prava žena, posebno u post-konfliktnim i tranzicijskim državama. U tom kontekstu, prioritet Republike Hrvatske je promicanje sudjelovanja žena u svim aspektima post-konfliktne obnove, s naglaskom na političko i gospodarsko osnaživanje žena, i promidžbu suzbijanja svih oblika rodno uvjetovanog nasilja i diskriminacije. Ministarstvo obrane, Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo vanjskih i europskih poslova će s tim u vezi, u suradnji s drugim nadležnim državnim tijelima i interesnim skupinama, i u suradnji s međunarodnom zajednicom, pojačati

napore na provedbi postojećih politika i mjera, te provoditi dodatne mjere i aktivnosti sadržane u ovom području djelovanja.

CILJ: Promidžba jačanja temeljnih ljudskih prava žena u međunarodnom kontekstu, s naglaskom na post-konfliktne i tranzicijske države

MJERE:

1) Promidžba temeljnih ljudskih prava žena na međunarodnim forumima i drugim relevantnim skupovima, te u kontaktima s trećim zemljama, s naglaskom na promidžbu političkog i gospodarskog osnaživanja žena, na pristup obrazovanju, zapošljavanju, pravdi, slobodi kretanja, zaštiti osobnog integriteta, suzbijanju rodno uvjetovanog nasilja i tradicionalnih nehumanih postupaka prema ženama i djevojčicama u ratom zahvaćenim područjima, post-konfliktnim i tranzicijskim državama

2) Promidžba snažne političke poruke o potrebi zadržavanja međunarodnog fokusa na pitanju poštovanja temeljnih ljudskih prava žena i djevojčica u Afganistanu i drugim ratom zahvaćenim područjima, te njihove uključenosti u sve aspekte post-konfliktne obnove

3) Međunarodna razvojna suradnja usmjerena na obrazovanje i malo poduzetništvo za žene s ciljem političkog i gospodarskog osnaživanja žena

4) Uključivanje rodne perspektive u sve međunarodne aktivnosti u području mira i sigurnosti kroz obrazovne programe o upravljanju krizama i ulozi žena, o rodno uvjetovanom nasilju i trgovanja ženama, odgovarajuća obuka pripadnika oružanih snaga koji se upućuju u mirovne misije i operacije, te poticanje upućivanja žena u međunarodne mirovne misije

5) Održavanje Međunarodnog tečaja UN za policijske službenike koji se upućuju u mirovne misije na kojem će se osigurati rodna uravnoteženost policijskih službenika i predavača

6) Osnivanje Nacionalne mreže žena policijskih službenica u okviru regionalnog projekta „Uspostavljanje Mreže žena policijskih službenica u Jugoistočnoj Europi – WPON“ s ciljem povećanja broja žena u policijskom sustavu, tj. osiguravanja jednakih mogućnosti zapošljavanja i profesionalnog napredovanja žena u policiji, te nadogradnje policijskog sustava s aspekta sigurnosnih potreba žena

Glavni nositelji mjera: Ministarstvo obrane, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
Rok provedbe: 2013.-2014.

ZAVRŠNE MJERE:

1) Članovi Međuresorne koordinacije će u suradnji s udrugama civilnog društva i drugim interesnim skupinama izraditi periodična pojedinačna izvješća, za 2013. i za 2014. godinu, o provedbi mjera iz svoje nadležnosti iz Nacionalnog plana sudjelovanja i dostaviti ih Ministarstvu vanjskih i europskih poslova, kao voditelju Međuresorne koordinacije, do 15. veljače naredne godine za izvješće za prethodnu godinu. Za potrebe sastanaka na visokoj razini država članica u okviru partnerstva, članovi Međuresorne koordinacije će, ako bude potrebno, izraditi dodatna periodična izvješća.

2) Međuresorna koordinacija će tijekom prve polovice 2015. godine ažurirati postojeći Nacionalni plan sudjelovanja temeljem analize izvješća o njegovoj provedbi i pripremiti novi plan za razdoblje od 2015. do 2016. godine.

Nositelji mjera: Svi članovi Međuresorne koordinacije
Rok provedbe: 2013.-15. travnja 2015.

Članovi Međuresorne koordinacije:

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
Ministarstvo unutarnjih poslova
Ministarstvo obrane
Ministarstvo poduzetništva i obrta
Ministarstvo poljoprivrede
Ministarstvo rada i mirovinskog sustava
Ministarstvo socijalne politike i mladih
Ministarstvo pravosuđa
Ministarstvo uprave
Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
Ministarstvo financija
Ministarstvo zdravlja
Odbor Hrvatskog sabora za ravnopravnost spolova
Ured Vlade Republike Hrvatske za ravnopravnost spolova
Ured Vlade Republike Hrvatske za ljudska prava i prava nacionalnih manjina

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova
Centar za ženske studije Zagreb
CESI – Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje
DOMINE
Hrvatska udruga poslovnih žena „KRUG“
Institut za društvena istraživanja u Zagrebu